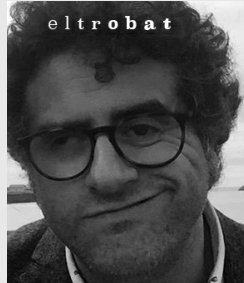

paper de vidre

segona època contes

PABLO ÁLVAREZ MARTÍNEZ

28 gener 2020

Pablo Álvarez Martínez és de Llugones, un poble del municipi de Siero, tot i que va néixer a set quilòmetres d'allà, a la capital d'Astúries, Oviedo, el 15 de juny de 1973. Ha viscut a Llugones es pot dir que tot la vida, tret de petits intervals de temps, el més llarg, de cinc anys. Ara viu amb la seva dona a l'antic pis del carrer de Leopoldo Llugones que havia sigut dels seus pares. Actualment es dedica a la docència de la llengua castellana i la literatura en un institut d'ensenyament secundari. Ha publicat un conte en el volum conjunt *Mensajes de un mundo dibujado* (2007), dedicat al pintor d'Oviedo Carlos Álvarez Cabrero, un altre conte en el volum *Mitología asturiana* (2009) i un poema en el volum *El triunfo de la muerte* (2011). El conte de *La unidad de don Joaquín* el va escriure fa més de quinze anys, i no sospitava pas que adquiriria cada cop més actualitat a mesura que anés passant el temps.

La unitat de don Joaquín

Don Joaquín era el mestre que a sisè ens impartia història i, per aquells capricis del destí, també, plàstica.

Va ser decisió seva que aquell any dediquéssim aquesta assignatura a la marqueteria, que no ens venia de nou a causa del nostre passat pretecnològic.

Havíem d'encarar la tasca de construir el mapa d'Espanya en fusta d'ocumè, fent cadascuna de les províncies per separat, com si fossin peces d'un trencacloques. Don Joaquín ens anava passant les seves pròpies peces, que tenien un acabat perfecte i estaven pintades amb uns colors brillants, a raó d'una o dues per setmana, perquè les fèssim servir com a plantilla i en tracéssim el contorn sobre la nostra fusta. Aleshores, ja tan sols faltava retallar-les amb cura amb aquelles eines de destrucció massiva que són les serres d'arc en mans de nens (i nenes) d'onze anys.

Calla fer els dos arxipèlags i Portugal (que era una sola peça), perquè don Joaquín volia ser fidel a la península; també la punta de l'iceberg del continent africà, per situar-hi Ceuta i Melilla.

Després del primer repartiment, estàvem tots ben atabalats, tothom preguntava a qui li havia tocat Astúries, Madrid, Barcelona... No recordo aquestes dades, però sí la província que havia caigut a les meves mans: Còrdova. Només hi he estat un cop, però, quan hi vaig anar, se'm va aparèixer al cap aquell contorn que havia retallat vint anys enrere, amb aquell petit sortint llarganut amb el qual havia d'aconseguir encaixar Sevilla, que tanta guerra m'havia donat.

Vam anar descobrint a poc a poc els contorns de les diferents províncies, que en aquell curs es van convertir en núvols. Com podria oblidar el cap de brau de Saragossa? Ciudad Real semblava un castell en runes, Palència i Tarragona tenien perfils similars, i Alacant i Màlaga eren províncies impol·lutes per com n'eren de fàcils. Vam descobrir la contundència de les províncies extremes i també la sobrietat de les castellano-manxegues, encara que Toledo i Guadalupe fossin difícils, com la Corunya. Les províncies basques eren peces molt delicades, sols per a especialistes, per la laboriositat que demanaven a causa de la seva mida petita.

El Cerqueira feia els millors Portugal i se'n beneficiava, el cert és que s'ajustaven com un quant i, si no fos anacrònic per l'època en què passava, diria que semblaven fets per ordinador. Ell solia dir que sense la seva peça, tota la resta, totes les nostres, s'ensorrarien, i ens ho creïem. Encara recordo quan li vaig canviar el meu joc de les illes Canàries per un dels seus Stradivarius. A altres els va sortir més car, i Andrés li va haver d'entregar el seu joc d'uniprovincials complet. Al final, doncs, a cap dels nostres mapes hi faltava el Portugal del Cerqueira i ell va aconseguir completar el seu a força de comerciar amb la seva peça. De fet, no crec que en tot el curs en fes cap altra, a tot estirar les que eren frontereres amb la seva, des de Huelva fins a Pontevedra.

Les darreres setmanes va ser quan la figura del Cosano va adquirir la seva veritable dimensió. El temps apressava i ell era capaç de fer-te en una sessió els dos arxipèlags i el nord d'Àfrica. Li compraves el paquet complet crec que per un duro i, si l'agafaves de bon humor, et regalava una Cuenca o un Lleó, que eren províncies que ell feia com si res. Era un espectacle veure'l treballar, muntar les eines com si fos un francitador, tensant al màxim la serra de fulla llarga (l'única de la classe) i collant fort els cargols per subjectar-hi aquelles dents que des d'aleshores quedarien associades a la seva persona, les que tenien forma d'hèlix, com columnes salomòniques en miniatura, la tuneladora de les dents de la serra. Si estaven una mica trencades pels extrems, encara millor, perquè exigien una major tensió de l'arc i així s'aconseguia «una mossegada més agressiva». A continuació, i sense molestar-se ni tan sols a utilitzar la peça de don Joaquín per dibuixar-ne el contorn, la subjectava a la fusta amb una abraçadora i començava a serrar vorejant-la, fent el que ell anomenava «acció directa», una pràctica il·lícita que a la resta no ens era desconeguda però que el Cosano va portar fins a les últimes conseqüències. Al final de la classe, a vegades, el vèiem amb el llavi superior una mica rebenat, i sempre amb aquelles gotetes de suor caient-li lentament, sense aturar-se enlloc, sobre els munts de serradures de la taula plena de talls, o del terra, com en una mena de bombardig constant.

Gràcies a l'Aranxa vaig completar el mapa, em devia veure ben atabalat amb aquella Àlaba cortesia del Cosano, en una de les seves escasses incursions en la feina de tall fi; la vigília de l'examen, al final de la classe, se'm va acostar i em va donar una Àlaba feta per ella, que misteriosament tenia «repe». La vaig provar a casa i era una veritable joia, una peça de museu, encaixava perfectament, i això que les meves Guipúscoa, Biscaia, Navarra, Rioja, Burgos i Cantàbria deixaven bastant a desitjar. Uns anys després, amb aquella capacitat d'anticipació i de reacció que em caracteritzava ja en aquella edat primerenca, em vaig assabentar que a l'Aranxa jo li agradava una mica.

L'endemà, érem tots a classe de plàstica amb la nostra fusta d'ocumè pintada de blau, incloïm don Joaquín, que n'havia aconseguit tres matisos diferents, un per a l'Atlàntic, un altre per al Cantàbric i un altre per al Mediterrani. Els únics materials que se'ns permetia utilitzar eren el paper de vidre i la cola. Don Joaquín va anar taula per taula sassejant les bosses del supermercat on guardàvem les províncies per barrejar-les i que desaparegués qualsevol ordre que poguéssim portar de casa. Un cop fet això, va dir que podíem començar i ell, per la seva banda, va anar cap a la seva taula i també va començar l'examen.

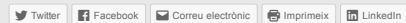
Aquella immensitat blava feia por, allò sí que era un mapa mut. Evidentment vaig començar enganxant-hi Portugal, vaig agafar la peça com si fos un talismà i a partir d'aquí... a patir... De tant en tant mirava la resta, tots tenien problemes; fins i tot veia don Joaquín aplicant-s'hi amb la llima i llançant mirades assassines al Cosano, perquè de ben segur que estava al cas de les seves males praxis, les conseqüències de les quals estava patint.

Al final de l'hora cap de nosaltres havia aconseguit acabar de muntar el mapa. Don Joaquín sí, però es mirava estranyat el resultat, com si no les tinguéssim totes; va sortir un moment de l'abstracció per dir-nos: «No patiu, he demanat permís al de gimnàstica, teniu un quart d'hora més, però acabeu-lo d'una vegada». Passat aquest temps extra va començar a recollir els mapes; en general, a cada taula on s'aturava li queia l'ànima als peus. Encara recordo la mirada que em va llançar en veure el meu Valladolid allà en aquella mena de peixera en forma d'urna que es reservava en el Mediterrani per a les Canàries, mentre el meu Tenerife no acabava de trobar el seu lloc enmig de l'estepa castellana.

No crec que don Joaquín acabés d'encaixar en un sistema que abolís del tot el càstig corporal, sobretot perquè això significaria haver de renunciar a aquells recursos tan seus del catellot de precisió i les claus als lòbuls de les orelles, amb els seus efectes atordidors i espavilladors dels quals puc donar fe, però aquell home era un visionari generós: va deconstruir Espanya perquè nosaltres, els seus alumnes, la majoria dels quals més aviat negats per a la marqueteria, en construïssim la nostra, i ho va fer tot i sabent que el que tornaria a les seves mans a final de curs de cap manera podria ser el mateix.

Traducció del castellà d'Albert Pedrerol

Comparteix això:

Relacionats

Dani Vilaró
A "L'avançat"

Rauli Garrigasait
A "El recuperat"

Julià Guillamon
A "El recuperat"

Categoria : El trobat

Etiquetes : Albert Pedrerol, Pablo Álvarez Martínez

← Jordi Mas López

Carloa Curt →